بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

پاڵپشت بە حوکمەکانی بڕگەی (١) لـە مـاددەی (٥٦)ی یاسـای ژمـارە (١)ی سـاڵی ١٩٩٢ی هەموار کراو و، بە گوێرەی ئەوەی ئەنجومەنی وەزیران خستییە روو، پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق لە دانیشتنی ئاسایی خۆی ژمارە (١١)دا کە رۆژی٢٠١٢/٤/٣٠ گـرێ درا، بڕیـاری دەرکردنـی ئەم یاسایەی دا:

یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی٢٠١٢

یاسای رێگا گشتییەکانی هەرێمی کوردستان ـ عێراق

بەشی یەکەم

پێناسەکان

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم دەستەواژانەی خوارەوە، لەم یاسایەدا، ماناکانی بەرامبەریانە:

یەکەم: وەزارەت: وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە و نیشتەجێکردن لە هەرێمی کوردستان ـ عیراق.

دووەم: رێگای گشتی: ئەو رێگا قیرتاوکراوە، یان قیرتـاو نەکراوەیـە کـە بـۆ هاتوچـۆی ئۆتۆمبیـل تەرخان کراوە کە قەدەغەکراوەکانی رێگایەکەش دەگرێتەوە، جۆرەکانی رێگا گشتییەکانیش بە خێراو سەرەکی و لاوەکی و هی دیکە بە بەیاننامەیەك دیار دەکرێن لە رۆژنامەی فەرمیـدا بلاْودەکرێتەوە.

سێیەم: رێگای هاتوچۆی خێرا: ئەو رێگا گشتییەیە کە تایبەت بۆ هاتوچۆی ئۆتۆمبیل نەخشـەی بـۆ کێشراوە و دامەزراوەو، خزمەت بە موڵك و سامانی هاوشان و نزیکی خـۆی ناکـات، واتـا (شوورەدارە) و، مەودای هاتوچۆی ئۆتۆمبیلی تێدا جیاکراوەتەوەو، لەگەڵ هیچ رێگایەك یان هێڵی شەمەندەفەر، یان هیچ ئاراستەیەکی تر یان پیادەرەو، لەهـەمان ئاسـتدا یـەکتر نـابڕن و وەك رێگایەکی خێرا نەخشەی بۆ کێشراوە و، راگەیەندراوە.

چوارەم: پێل (پرد): بە کۆنکریت، یان بە ئاسن، یان بە هەردووکیان دامەزراوە، پانتاییەکەیشـی لـە (٦) مەتر زیاترە لەوانەشە لـە چـەندین پانتـایی پێـك هاتبێـت بـۆ گواسـتنەوەی هاتوچـۆی جۆربەجۆر یان بۆ گواستنەوەی خزمەتگوزاری یان هـەردووکیان بەسـەر ئاوەڕۆیەکـەوە یـان لەسەر خرێك (فتحة) دادەمـەزرێت و، چـەمکی پـردش، ئـەو پـردە سـەر ئاوکەوتوانـەش

دەگریتەوە کە بەهەر جۆرێك دارێژرابن و وەژێر کار خرابن، وەزارەتیش بە بەیاننامەیەك کـە لـە رۆژنامەی فەرمیدا بلاَودەکریتەوە بە پرد پیناسەیان دەکات.

پێنجەم: یەکتربڕ: بریتییە لـە تۆرێك ریگای پیکەوە بەستراو و یەکتربڕ لـەسەر یەك ئاست یـان زیـاتر، کە ریگای هاتوچۆ لـە نیوان دوو ریگا یان زیاتر فەراهەم دەکات.

شەشەم: تونیل: ریگایەکە بە ژێر ریگایەکی تر یان هیلی شەمەندەفەر، یان روبار، یان کەنـداو، یـان کەنال یان چیا، یان بەرزاییدا دەڕوات، نەخشەی بۆ دارێژراوە دامەزراوە و، بە بەیاننامەیـەك کە لـە رۆژنامەی فەرمیدا بلاَودەکریتەوە، بە تونیل رادەگەیەندریت.

حەوتەم: ئاوبار (القنطرة): ئاوڕۆیەکی داخراوە و، خزمەتگوزاری یان ئاو بە کەنالیکی سروشتی یان بە ئاوەڕۆیەکی سروشتی یان دەستکرد لـەلایەکی ریگاکەوە بۆ لایەکەی تـری دەگوازریتـەوە و، ئەمەش پرد ناگریتەوە.

هەشتەم: قەدەغەکراو: قەدەغەکراو ئەمانە دەگریتەوە:

١ـ ریگا یان پرد یان ئاوبارە یان یەکتربڕ، یان تونیل.

٢ـ زەویەکانی هاوشانی ریگایەکە دەگریتەوە کە وەزارەت بە بەیاننامەیـەك دەری دەچـوێنی و لـە رۆژنامەی فەرمیدا بلاَودەکریتەوە.

نۆیەم: قورساییە میحوەریەکان: قورسایی لۆریەکە و کیشی ئەو بـارە دەگریتـەوە کـە لـەسـەر هـەر میحوەریك لـە میحوەرەکانی لۆریەکە دانراوە.

بەشی دووەم

ئاما نجەکانی ئەم یاسایە و مەوداکانی کارپێکردنی

ماددەی دووەم:

ئامانجی ئەم یاسایە ئەمانەی خوارەوەیە:

یەکەم: پاراستنی سەلامەتیی ریگا گشتییەکان و پرد و یـەکتربڕ و تونیلـەکان و چـاککردنەوەیان و نەهیشتنی دەست دریژی بۆ سەریان.

دووەم: دیـارکردنی قەدەغـەکراوەکانی ریگـا گشـتییەکان و پـرد و یـەکتربڕ و تونیلـەکان و، ریکخستنی بەکارهینانیان.

سێیەم: دیارکردنی قورسایی میحوەری لۆریەکان و خیرایی و مەودای ئەو ئۆتۆمبیلانـەی کـە ریگـا گشتییەکان بەکاردەهینن.

چوارەم: ئاسانکردنی ڕێکارەکانی دەستبەسەر داگرتنی ئەو زەویانەی کە ڕێگا گشتییەکان و پرد و یەکتربڕ و تونێلیان پێدا دەڕوات و بە موڵکردنیان و، ڕێکخستنی ڕێکاری خەملاندنی بەشەکانی تری لە دامەزراو و چێنراو و زەرعات و، چۆنیەتی قەرەبووکردنەوەیان.

پێنجەم: ڕێکخستن و مۆڵەت پێدانی بنیادنانی ئەو دەمەزراوانەی کە خزمەت بە ڕێگا گشتییەکان دەگەیەنن و، دیاری کردنی دوورایییان لەو ڕێگایانەوە.

شەشەم: ڕەزامەندی پیشان دان لەسەر پڕۆژەکانی تری دەرەوەی سنووری دەسەلاتی سەرۆکایەتی شارەوانییەکان و بەڕێوەبەرایەتییەکانی شارەوانی.

حەوتەم: ڕێکخستن و پێدانی مۆڵەت و دانانی هۆکارەکانی ریکلام کردن و ڕاگەیاندن لەسەر ڕێگا گشتییەکان.

ماددەی سێیەم:

حوکمەکانی ئەم یاسایە ئەمانەی خوارەوە دەگرێتەوە:

یەکەم: ئەو ڕێگا گشتییانەی دەکەونە دەرەوەی سنووری شارەوانییەکان، هەروەها ئەو ئاوبارە و جێگاپەڕینەوە و تونێل و یەکتربڕانەش کە دەکەونە چوارچێوەی قەدەغەکراوەکانیان و، ئەو دامەزراو و گۆڕەپانانەش کە خزمەت بەو ڕێگایانە دەبەخشن.

دووەم: هەموو جۆرە پردێك کە دەکەونە سنووری شارەوانییەکان و دەرەوەشیان کە وەها ناسراون سەر بە وەزارەت بن، ئەوەش تەنها بەشە سەرگیراوەکانی پردەکە دەگرێتەوە نەك تەنیشتەکان.

بەشی سێیەم

بە موڵکردن و خەملاندن

ماددەی چوارەم:

یەکەم: وەزارەت داوا دەکات: (نیشانەی دەستکاری نەکردن لەسەر ئەو زەوییانە لە تۆمارەکانی عەقاریدا دابنرێت کە حوکمەمانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە، ئەمەش بۆ ماوەیەك کە لە یەك ساڵ زیاتر نەبێت لە ڕۆژی دانانی نیشانەکەوە.

دووەم: وەزارەت بۆی هەیە دەست بەسەر ئەو زەویانەدا بگرێت کە دەقەکانیان لە بەندی یەکەمی ئەم ماددەیەدا هاتوون، ئەوانەی کەوتوونەتە دەرەوەی سنووری شارەوانییەکان، ئەمەش دوای خەملاندنی بەهای پاشکۆکانی لە دامەزراو چێنراو و زەرعەتەکان لەلایەن لیژنەیەکەوە کە بەسەرۆکایەتی سەرۆکی یەکەی کارگێڕی و ئەندامیەتی نوێنەری وەزارەت و نوێنەری تۆماری خانووبەرە و نوێنەری کشتوکاڵ و نوێنەری یەکێتی جوتیاران و نوێنەری

وەزارەتی دارایی و نوێنەری بەڕێوەبەرایەتی خانووبەرەی دەوڵەت لە پارێزگا یان لە یەکەی کارگێڕی و خاوەن زەوی یان ئەوەی نوێنەرایەتی دەکات و، لیژنەش بۆی هەیە بۆ مەبەستی ناوبراو پەنا بۆ شارەزایەك یان زیاتر ببات.

سێیەم: ئەو لیژنەیەی کە دەقەکەی لە بەندی (دووەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە، بنەماکانی ئەو خەملاندنە پێڕۆ دەکات کە لە یاسای بە موڵککردنی ژمارە (١٢)ی ساڵی ١٩٨١ و هەموارەکانیدا هاتووە.

چوارەم: وەزارەت و هەر کەسێکیش کە پێوەندیی هەبێت بە پاشکۆکانی ئەو زەویەوە کە بەپێی حوکمەکانی بەندی (دووەم)ی ئەم ماددەیە خەملێندراوە، بۆیان هەیە لە ماوەی (١٥) رۆژدا لە رۆژی پێڕاگەیاندنەوە لەبەردەمی دادگای بەرایی تایبەتمەند بە جێگای عیقارەکە نارەزایی لەسەر کۆنووسی خەملاندنەکە دەربڕن، دادگاش لەماوەی (١٥) رۆژدا سەیری نارەزاییەکە دەکات و بڕیارەکەشی بەر تانە لێدان دەکەوێت لەلایەن سەرۆکایەتی دادگای تێهەڵچوونەوە وە بە سیفەتی پێداچوونەوەی.

ماددەی پێنجەم:

یەکەم: وەزارەت لە ماوەی (١٨٠) سەد و هەشتا رۆژدا لە رۆژی دەست بەسەرداگرتنەکەوە دەست بە موڵك کردنی ئەو زەویانە دەکات کە لە ماددە (٤)ی ئەم یاسایە دەقنووس کراون، ئەمەش بەپێی حوکمەکانی یاسای بە موڵك کردن ژمارە (١٢)ی ساڵی ١٩٨١ و هەموارکراوەکانی و، بەهاکەشی لەو رۆژەوە دەخەملێندرێ کە نیشانەی هەڵسوکەوت نەکردنی لەسەر دانراوە یان لەو رۆژەوە کە داوای بە موڵك کردنی کراوە یان کامەیان باشتر بێت بۆ ئەو کەسەی کە بەناوی دەکرێت.

دووەم: لە حاڵەتێکدا کە نەکرا ناونیشانی خاوەن پەیوەندی بە زەویەکان و پاشکۆکانییەوە وەربگیرێت ئەوا ژمارەی پارچەکان لەو کەرتانە بەلای کەمەوە دوو جاران لە رۆژنامەیەکی رۆژانە رادەگەیەندرێ و (٩٠) نەود رۆژیش مۆڵەت بە پەیوەندیدارەکان دەدرێت ئەگەر لە ناوەوەی هەرێم دابن و (١٨٠) سەد و هەشتا رۆژیش بەو کەسانە دەدرێت کە لە دەرەوەی هەرێمدا بن بۆ سەردان و چەسپاندنی مافەکانیان و بە تێپەڕبوونی ماوەی ناوبراویش پارچە زەویەکان بە موڵکراو دادەنرێن.

سێیەم: بەبێ بەرامبەر (بەخۆڕایی) ئەو چواریەکە یاساییەی کە دەقەکەی لە یاسای موڵکدارکردندا هاتووە، وەردەگیردرێت ئەمەش بەپێێ ئەو حوکمانەی کە دەقنووس کراون و ئەم حوکمەش بەسەر هەموو ئەو زەویانە جێبەجێ دەکرێت حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە بەبێ

ئەوەی گوێ بدرێتە ڕەگەز و جۆر و جێگا و، ئەو یاسایەش کە مولکداریەکەی پێکراوە ئەگەر چوار یەکە یاسایەکە پێشتر بەهەر هۆیەك بێت وەرنەگیرابێت.

چوارەم: زەویە قەدەغەکراوەکانی ڕێگا گشتیەکان کە بەناوی وەزارەتی داراییەوە بەمولك کراون، تۆمار دەکرێن و تایبەت دەبن بە وەزارەتە وە تۆمارەکانی عیقاریی ئەو زەویانەش هەموار دەکرێن کە بەر لە کارپێکردنی ئەم یاسایە بە مولککردنیان تەواو بووە.

پێنجەم: لە حاڵەتێکدا ئەگەر وەزارەت پێویستی بەهەر رووبەرە زەوییەك نەما کە دەقەکەی لەبەندی (چوارەم) ی ئەم ماددەیەدا هاتووە، ئەوا خاوەنداریەتییەکەی بۆ سەرۆکایەتی شارەوانییەکان یان بۆ بەڕێوەبەرایەتیی شارەوانییە تایبەتمەندەکان، بەبێ بەرامبەر دەگەڕێتەوە ئەگەر کەوتبووە چوارەچێوەی سنوورەکەیەوە و دەستیشی لەسەر هەڵدەگیرێت و دەدرێتەوە بە وەزارەتی دارایی ئەگەر کەوتبووە دەرەوەی ئەو سنوورانەوە.

شەشەم: وەزارەت لەجیاتی فەرمانگە فەرمیەکانی هەرێم، سەرپەرشتیی ئەو زەویانە دەکات کە حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە و، بەهاو دەنگیش لەگەڵ یەکە کارگێریەکاندا دەست درێژی لەسەر لادەبات.

ماددەی شەشەم:

یەکەم: وەزارەت بۆی هەیە لەکاتی پێویستدا دەست بەسەر هەر زەویەك یان باخێك یان هەر بەشێکیدا بەشێوەیەکی کاتی بگرێت بۆ مەبەستی جێبەجێکردنی پڕۆژەگەلی ڕێگای گشتی و پرد، بۆ ماوەیەك کە لە ماوەی تەواوکردنی پڕۆژەکە نەترازێت، بۆ ئەوەش کرێ دەدات پاش ئەوەی خاوەنەکەی بە ماوەیەك ئاگادار دەکرێتەوە کە لە (٣٠) ڕۆژ کەمتر نەبێت.

دووەم: ئەو لیژنەیەی کە لە بەندی (دووەم)ی ماددەی (چوارەم)ی ئەم یاسایەدا دەقەکەی هاتووە، کرێی ساڵانە یان مانگانەی ئەو عیقارە دیار دەکات کە بڕیار دراوە بەشێوەیەکی کاتیی دەستی بەسەردا بگیردرێت و، کۆنووسێکیشی لەگەڵدا ڕێکدەخات، بارە هەنووکەییەکەی لەگەڵ پاشکۆکانی تێدا دەچەسپێنێت.

سێیەم: پێویستە لەسەر وەزارەت ئەو عیقارەی دەستی بەسەردا گیراوە بۆ خاوەنەکەی دوای تەواوکردنی پڕۆژەکە بگەڕێنێتەوە، بە گوێرەی ئەو حاڵەتەی کە لە کۆنووسی دەست بەسەردا گرتنەکەدا جێگیر کراوە و پاش خەملاندنی هەمان لیژنە قەرەبووی ئەو زیانانەش دەکرێتەوەکە تووشی عەقارەکە هاتووە.

بەشی چوارەم

قەدەغەکراوەکانی ڕێگا گشتییەکان و پردەکان

ماددەی حەوتەم:

وەزارەت بە بەیاننامەیەك ئەمانەی خوارەوە دەردەچووێنێ و لە ڕۆژنامەی فەرمیدا بلاَّوەدەکرێنەوە:

یەکەم: قەدەغەکراوەکانی ڕێگا گشتیە خێراکان و سەرەکی و لاوەکی و لادییەکان و ئەوانی دیکە جگە لەو بەشانەی کە بەناو چوارچێوەی شارەوانییەکان دەڕوات کە دیاری کردنیان بەر نەخشەی بنەڕەتی هەر یەك لە خۆیان دەکەوێت.

دووەم: قەدەغەکراوەکانی ئەو پردانەی کە ناشێ کارگەری لە بێژنگدانیان تێدا دابنرێت یان کارگەی بەرد هەڵکەندیان تێدا دابمەزرێت یان گۆڕانکاریەکی وەها لە ئاڕاستەی ڕووبارەکەدا بکرێت کە ببێتە هۆی زیانگەیاندن بە پایەکانی پردەکە یان بەجێگە نزیکەکانی.

سێیەم: قەدەغەکراوەکانی ڕێگا یەکتر بڕەکان و تونێل و شوێنی پەڕینەوەکان، ئەگەر هەبوون.

ماددەی هەشتەم:

یەکەم: ناشێ لە چوارچێوەی سنووری قەدەغەکراوەکاندا لە هیچ لایەکیاندا بینا دروست بکرێت، یان بچێندرێت، یان زەرعەتی لێ بکرێت، یان ڕووباری تێدا لێ بدرێت، یان جۆگەی تێدا رابکێشرێت یان خوێدەڵێنی تێدا هەڵکەندرێت یان وێستگەی سووتەنیی تێدا دابمەزرێت یان تەلی لێ ڕایەڵ بکرێت یان ئامرازی پڕوپاگەندە و ڕاگەیاندنی لێ بچەسپێت یان هەر کارێکی تر لەو چوارچێوەیەدا ئەنجام بدرێت، مەگەر وەزارەت بەنووسین ڕەزامەندیی لەسەر دابێت.

دووەم: ناشێ لەم دیوو و ئەودیوی ڕێگا دەرەکیە سەرەکیەکان لە چوارچێوەی ئەو ڕووبەرەدا هەڵکەندن ئەنجام بدرێت کە دەکەوێتە نێوان دوو هێڵی هاوتەریب بە هێڵی ناوەڕاست لە مەوداو یەك کەلە (٧٥) حەفتاو پێنج مەتری ڕاست و چەپی ڕێگای یەك سایدەوە دوورنەبێت و(١٠٠) مەتریش لە ڕێگای دوو سایدەوە دوور نەبێت، مەگەر لەسەر ڕەزامەندی وەزارەت و بەپێی مەرج و بەندو بەستێك کە خۆی دایبنابێت.

سێیەم: پردێك یان ئاوبارەیەك یان شوێنی پەڕینەوەیەك یان هەر دامەزراوێکی دی لە چوارچێوەی قەدەغەکراوی (ڕێگا گشتیەکان) دروست بکات، بەڕەزامەندی وەزارەت و بەپێی ئەو نەخشەبەش نەبێت کە بڕیاری لەسەر دەدات، بەو مەرجەش کە ڕێگەیەکی شوێنگرەوەی کاتی گونجاو لەماوەی ئیشەکەدا بۆ هاتوچۆ دابین بکات کە هەموو نیشانەکانی سەلامەتیی هاتوچۆی تێدا فەراهەم بێت.

چوارەم: ئەو تازە دامەزراوانەی کە لە چوارچێوەی قەدەغەکراوی ڕێگا گشتیەکاندا دامەزراون ئەوانەی کە هی فەرمانگە فەرمییەکانی دەوڵەتن پێش بەرکارخستنی ئەم یاسا بەبێ بەرامبەر هەڵدەگیرێن ئەگەر بوونیان کاریگەری نەریتی لەبارەی هونەری یاخود سەلامەتی هاتوچۆوە لەسەر ڕێگا گشتییەکان هەبێت، هەڵگرتنیشی لە کیسەی لایەنی پەیوەندیدار بە هەماهەنگی لەنێوان خۆی و وەزارەتدا دەبێت.

پێنجەم: ئەو تازە دامەزراوانەی کە سەر بەغەیری ئەو لایەنانەن کە لە دەقی بەندی چوارەمی ئەم ماددەیەدا هاتوون و بە مۆڵەتی ئوسوڵی یان بەرەزامەندی لایەنێکی فەرمی دامەزراون، لادەبرێن، ئەگەر بەر لە جێبەجێکردنی ڕێگایەکە دامەزرابن، یان دیارکردنی قەدەغەکراوەکانی دوای قەرەبووەکەی، ئەگەر کاریگەریەکی نەریتی لە ڕووی هونەریەوە کردبێتە سەر ڕێگایەکە و سەر سەلامەتیی هاتوچۆ، لەقەرەبووکردنەوەکەشدا ئەمانەی خوارەوە ڕەچاو دەکرێن:

١- تەنها قەرەبووی تازە دامەزراوەکان دەکرێت.

٢- قەرەبووەکە لە ڕۆژی پێدانی مۆڵەتەکەوە، یان لە ڕۆژی دەرچوونی ڕەزامەندیەکەوە، یان لە ڕۆژی پێدانی ئیزنی دامەزراندنی دامەزراوەکانەوە، یان لە ڕۆژی هەڵکەندنیەوە کامیان بۆ هاوولاتیەکە باشتر بوو، لەو ڕۆژەوە دەخەملێنرێت، دەنا لەکاتی پشکنین و خەملاندنەکەوە دیاری دەکرێت کە کرێی هاوشێوە بێت، مەگەر ڕێکەوتنێکی پێچەوانەی ئەوە هەبووبێت.

٣- بڕی قەرەبووەکە لەلایەن لیژنەیەکەوە بەسەرۆکایەتی سەرۆکی یەکەی کارگێڕی و ئەندامێتیی نوێنەری هەریەك لە وەزارەت و وەزارەتی دارایی و فەرمانگەی تۆماری خانووبەرەی یەکەی کارگێڕی و فەرمانگەی خانووبەرەی دەوڵەت لە خاوەن ئەزموونەکان دەخەملێنرێت.

٤- وەزارەت و پێوەندیدار بۆیان هەیە ناڕەزایی لەسەر بڕی قەرەبووەکە لەبەرەم دادگای بەرایی تایبەت بە جێگای دامەزراوەکە لە ماوەی (٣٠) ڕۆژدا لە ڕۆژی دەرچوونی بڕیاری قەرەبووەکەوە دەربڕن و بڕیاری دادگاکەیش بە سیفەتی پێداچوونەوە لەبەردەمی دادگای تێهەڵچوونەوەدا بەر تانەلێدان دەکەوێت.

٥- قەرەبووەکە و خەرج و مەسرەف و کرێکانی لە ڕێی ئەو دادگایەوە دەدرێت کە تایبەت بە جێگەی پڕۆژەکە بێت، لەو پارەیەش دەدرێت کە وەزارەتەکە بۆ ئەو مەبەستە دایناوە، پارەکەش بەپێی یاسا بە خاوەن مافەکان دەدرێت.

شەشەم: ئەو تازە دامەزراوانەی کە بە دەست دریژی لە، دوای جیبەجیکردنی ریگایەکـە یـان دوای دیارکردنی قەدەغەکراوەکانی دامەزراون، بەپیی یاسا لادەبرین و، لابردەنەکەش لەلایەن ئەو یەکە کارگیرییەوە دەکریت کە تازە دامەزراوەکە دەکەویتە ناو شـوینی جوگرافیاییەکـەی و لەسەر حسابی دەست دریژکەر دەبیت، ئـەویش لـەماوەی (٩٠) نـەوەد رۆژدا، لـە رۆژی پیراگەیاندنی بەو دەست دریژییە.

حەوتەم: وەزارەت بۆی هەیە رەزامەندی لەسەر ئەمانەی خوارەوە بدات:

١- بەکارهینانی بەشیك لە قەدەغەکراوەی ریگای گشـتیەی کـە بـۆ دامەزرانـدنی دامەزراوەگـەلی گەشت و گوزار، یان خزمەتگوزاریی ریگایەکە، یان بۆمەبەستی کشتوکالی وەرزی، یان بۆ ئەو کشتوکالەی کە دەلی ریگایەکە بپاریزن و ژینگەکەش چاکتر بکەن، یان بـۆ راکیشـانی قـابلۆ، یان بۆ دانانی کۆلەکەی کارەبا، یان بۆ پرۆژەگەلی ئاو، یان بۆ پرۆژەگـەلی دیکـەی حکومـەت، بەمەرجیك لەگـەل پیداویسـتە هونەریـەکانی ریگەکـەدا هـاودژ نـەبیت و زیـان بـە سـەلامەتیی هاتوچۆی نەگەیەنیت.

٢- مۆرکردنی گریبەسـت لەگـەل کۆمپانیـا پسـپۆرەکان بـۆ دانـانی هۆیـەکانی ریکـلام کـردن و راگەیاندن لە چوارچیوەی قەدەغەکراوی ریگا گشتییەکاندا بـەپیی بەنـد و مـەرجی تایبـەت بـە وەزارەت.

٣-هیشتنەوەی ئەو باخانەی دەکەونە سەر قەدەغەکراوەکانی ریگایەکە، ئەگەر مانەوەیان کارنەکاتـە سەر لایەنی هونەری و سەلامەتیی هاتوچۆی سەر ریگایەکە، بەمـەرجیك بـە شـیوەیەکی ریـك و پیك لەسەر حسابی خاوەنەکانیان پەرژین بکرین.

٤-هیشتنەوەی تازە دامەزراوەکان و ئەو بینایانەی دەکەونە چوارچیوەی قەدەغەکراوی ریگەکـەوە، لەو ریگایانەدا کە بەر لە بەرکارخستنی ئەم یاسایە جیبەجی کراون بەمـەرجی مانـەوەیان هـاودژ نەبیت لەگەل پیداویستە هونەریەکانی ریگایەکە و سەلامەتی هاتوچۆ بەم جۆرەی خوارەوە:

أ ـ بەشەکانی ئەو بینایانەی کە لە (١٠) دە مەتر قولتر دەست دریژییان نـەکردووە، ئەگـەر بە لابردنیان زیان بە هەموو بینایەکە بگەیەنیت.

ب ـ کۆلەکـەکانی کارەبـا و تەلـەفۆن قابلۆکـانی میحـوەری و هیلـی شـەمەندەفەر و کەنالەکان و دامەزراوەکانی پشتەوەی.

ج ـ ئەو بینـا و دامەزراوانـەی سـەر بـە فەرمانگـەکانی دەولـەت و خانـەکانی پەرسـتش و گۆرستانەکانن.

هەشتەم: دامەزراو و پرۆژەگەلی ڕەنێوهێن (الانتاجیة) مولکی هەر کەسێك و لایەنێك بن، لە حوکمەکانی بەندی شەشەمی ئەم ماددەیە بەدەردەبن و تا تەمەنی ڕەنێوهێنانیان بەسەر دەچێ، بەمەرجێ هێڵی ڕەنێوهێنانی تازەیان بۆ زیاد نەکرێت، ئەوانە دوای بەسەرچوونی تەمەنی وەبەرهێنانیان، لەسەر حسابی ئەو لایەنەی کە لە نوێ دامەزراوەکە خاوەنیەتی لادەبرێن و هیچ قەرەبوویەکیشیان ناکەوێت.

نۆیەم: بیناو دامەزراو و شوێنی دیکەی پێویست بۆ خزمەتگوزاری ڕێگا گشتییەکان بە مۆڵەتی وەزارەت و بە هەماهەنگی لەگەڵ پارێزگای پەیوەندیدار و بەپێی نەخشەیەك دادەمەزرێت کە ئامادەکراوە یان نەخشەی بۆ دارێژراوە و بەو چۆنیەتییەش کە شوێنەکە دەیخەملێنی لە ناوەوە یان لە دەرەوەی قەدەغەکراوی ئەو ڕێگایانە و لەسەر وەزاەرتیشە ڕێنمایی تایبەتی بۆ دەربچوێنێت.

دەیەم: ناشێ هیچ بینایە، یان دامەزراو، یان هیچ تازە دامەزراوێك یان شاردنەوەی تەندروستی دابمەزرێت کە بەکارهێنانیان مەترسی یان بێزارکردن کاریگەری لەسەر ژینگەی ڕێگاکەو بەکارهێنەرەکانی هەبێت بەهۆی دووکەڵ دەرهاویشتن یان هەڵم یان غاز یان تۆز یان بۆنی زیانبەخش یان شتی لەو جۆرە بابەتانەیان لێ بکەوێتەوە, تەنیا لەو جێگایانەدا نەبێت کە بەلای کەمەوە (٥٠٠) پێنج سەد مەتر لە قەدەغەکراوی سنووری ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکیەکان دوور بن و، ڕێگاش دەدرێت بە خاوەنی پارچە کشتوکاڵیەکان کە خانوویەکی نیشتەجێبوون بۆ خۆیان بەپێی یاسا دروست بکەن، بەمەرجێ پەرژینی دەرەوەی خانووەکە بەلای کەمەوە (٢٥) بیست و پێنج مەتر لە سنووری قەدەغەکراوی ڕێگاکەوە دووربێت و یەکسەریش بە ڕێگەکەوە نەبەسترێت، بەڵکو بە ڕێگەکانی خزمەتگوزاری هاوتەریبی ڕێگا خێرا خۆجێیەکەوە ببەسترێتەوە، یان بەو ڕێگا خۆجێیانەوە ببەسرێتەوە کە لە ناوچەکەدا هەن.

یازدەیەم: ڕێگای گوندەکان و کشتوکاڵیەکان لە حوکمەکانی بەندی دەیەمی ئەم ماددەیە بەدەردەبن، پرۆژە کشتوکاڵی و کێڵگەکانی پەلەوەر و تروکانی هێلکەو هاوشێوەکانیان نەبێت کە ڕێگە بە دامەزراندیان نادرێت لەو جێگایانەدا نەبێت کە مەودای دووریان کەمتر نەبێت لە (٥٠٠) پێنج سەد مەتر لە سنووری قەدەغەکراوی ڕێگایەکەوە.

بەشی پێنجەم
کێشی قورسایی میحوەری بارهەڵگرەکان

ماددەی نۆیەم:

قورساییە میحوەریەکانی ئەو ئۆتۆمبێلانەی کە ڕێگا گشتیەکان بەکاردەهێنن بە بەیاننامەیەك دیاردەکرێن کە وەزارەت دەریدەچوێنێ و، لە ڕۆژنامەی فەرمیدا بڵاو دەکرێتەوە و، وەزارەتیش بۆی هەیە هەندێ ئۆتۆمبێلی تایبەتی سەر بە فەرمانگەکانی دەوڵەت و ئۆتۆمبێلەکانی هێزی چەکردار و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ و ئەو ئۆتۆمبیلانەی کە بۆ حاڵەتی تایبەتی بەکاردەهێنرێن بە دەربکات.

ماددەی دەیەم:

یەکەم: وەزارەت بەهەماهەنگی لەگەڵ پێکهاتەکانی وەزارەتی ناوخۆدا، جێگاکانی وێستگەی کێشانی ئۆتۆمبێلەکان دیاری دەکات و لەسەر وەزارەتیشە بینایەگەل و گۆڕەپانی لە باریان بۆ دابین بکات لەگەڵ فەراهەمکردنی ئامێرەکانی کێشان و پاراستنیان.

دووەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتیی هاتوچۆ و وەزارەت، وەرگرتن و هەڵسوڕاندن و بەکارخستنی وێستگەکانی کێشان دەخەنە ئەستۆی خۆیان و، سەپاندنی سزایش بەسەر سەرپێچیکاراندا، بە هەماهەنگی لەگەڵ پێکهاتەکانی وەزارەتی ناوخۆدا بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە، ئەنجام دەدرێت.

سێیەم: وەزارەت مافی ئەوەی هەیە ئەرك و فەرمانی بەڕێوەبردن و بەکارخستنی وێستگەکانی کێشان کە سەربەخۆیەتی، بە کەرتی تایبەتی بەپێی ڕێنمایی گەلێك بسپێرێت کە وەزارەتەکە بۆ ئەم مەبەستە لەبەر ڕۆشنایی حوکمەکانی ئەم یاسایەدا دەریدەچوێنێت.

چوارەم: هەموو وێستگەکانی کێشان کە کەرتی تایبەت بەکاریان دەهێنێت، ئەو ڕێنمایی و بەند و بەستانە دەیانگرنەوە (الضوابط) کە وەزارەت بۆ ئەم مەبەستە دەریاندەچوێنێت. بەمەرجێ لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا هاودژ نەبێ.

پێنجەم:

١ ـ پارەیەك کە بڕەکەی (١٠٠) هەزار دینارە وەك کرێ لەبڕی کردەوەی کێشانی هەر بارهەڵگرێك لە وێستگەکانی کێشان وەردەگیرێت.

٢ـ ئەو کرێیەی کە لە بڕگەی (١/پێنجەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە بە داهات بۆ وەزارەت تۆمار دەکرێت.

٣ ـ كۆی ئەو داهاتەی كە دەقەكەی لە بڕگەی (٢/پێنجەم)ی سەرەوەی ئەم ماددەیەدا هاتووە بەم شێوەیە دابەش دەكرێت:

أ ـ ٧٥٪ هەفتاو پێنج لەسەدا لە حیسابی وەزارەت دادەنرێت و بۆ چاككردنەوە و درێژە پێدانی وێستگەكانی كێشان تەرخان دەكرێت و پێداویستییە پێویستیەكان و كەرەستەی یەدەگی ئەم ویستگانەی پێ دابین دەكرێت.

ب ـ ٢٥٪ بیست و پێنج لەسەدا بۆ هاندانی ئەو كرێكارانە دادەنرێ كە كار دەكەن و لەنێو ئەوانیشدا كارمەندانی بەڕێوەبەرایەتی هاتوچۆی گشتی كە لە ویستگەكانی كێشاندان.

ج ـ لە حاڵەتێكدا ئەگەر ئەركی بەڕێوەبردنی و بەكارخستنی ویستگەكانی كێشانی سەر بەوەزارەت بەپێی ڕێنمایی تایبەت كە لە بڕگەی (سێیەمی) ئەم ماددەیەدا هاتووە بەكەرتی تایبەت سپێردرا، ئەوا خەرجییەكانی بەكارخستن لە داهاتی وەدەست هاتوو دەدرێت هەروەك لە بڕگەی (١)ی پێنجەمی ئەم ماددەیەدا هاتووە ئەمەش بەپێی ئەو ڕێنماییانەی كە وەزارەت دەریدەچووێنێ، لەگەڵ چاودێری كردنی ئەو یاسا و ڕێنماییانەی كە بەم بۆنەیەوە دەرچوون.

د ـ وەزیر بۆی هەیە ڕێنمایی پێویست لەمبارەیەوە دەربكات.

بەشی شەشەم

سزاكان

ماددەی یازدەم:

بە غەرامەیەك سزا دەدرێت لە (٢٥٠٠٠٠) دوو سەدو پەنجا هەزار دینار كەمتر نەبێت ولە (٥٠٠٠٠٠) پێنج سەد هەزار دینار زیاتر نەبێت، هەر كەسێك:

یەكەم: زیانێكی ئەوتۆ بە ڕێگا گشتیەكان بگەیەنێت كە ببێتە مایەی بەربەست دانان لەبەردەم هاتوچۆ و مەترسی لەسەر بەكارهێنەری ڕێگایەكە دروست بكات.

دووەم: ئاگاداركردنەوە بە ڕۆژ و ، ڕووناككردنەوە بە شەو پشت گوێ بخات لەو جێگایانەدا كە كاری هەڵكەندنی تێدا دەكرێت یان لەسەر ڕێگە گشتیەكان مادده گەلێك فڕێ درابێت.

سێیەم: بەكارهێنانی (ڕێگە گشتییەكان) بە هەڵكەندن یا بەكارهێنانی بێ مۆڵەت یان بیناكردنی كاتی یان هەمیشەیی سەرەرای ئەوەش خەرجییەكانی دەست درێژییەكەش لادەدات.

چوارەم: سەرپێچی لە ڕێساكانی بەكارهێنانی ڕێگا خێرایەكان كردبێت، كە لەلایەن فەرمانگە تایبەتمەندەكانەوە ڕاگەیەنراون.

ماددەی دوزادەیەم:

بە غەرامەیەك سزا دەدرێت کەمتر نەبێت لە (٣٠٠٠٠٠)سێ سەد هەزار دینار و، زیاتر نەبێت لە (٧٥٠٠٠٠) حەوت سەد و پەنجا هەزار دینار، هەرکەسێك:

یەکەم: دەست درێژی کردە سەر قەدەغەکراوی (رێگا گشتییەکان) بە هەڵکەندن یان بەکارهێنان بەبێ مۆڵەت یان بیناکردنی کاتی یان هەمیشەیی سەرەرای ئەوەش خەرجییەکانی دەست درێژیەکەش لادەدات.

دووەم: بووبێتە هۆی پەکخستنی هاتوچۆ لەسەر (رێگا گشتیەکان) لەدەرەوەی سنووری شارەوانییەکان.

سێیەم: نیشانەیەکی هاتوچۆ یان زیاتری هەڵکێشابێت، یان پەرژینی سەلامەتی لادابێت، یان تەلبەندی لادابێت، یان ئاوبارە و ، پردەکانی شێواندبێت، یان زیانی پێگەیاندبن، یان جێگەکانی، یان ئاراستەکانی گۆڕیبن.

چوارەم: کارگەرانی وەزارەت یان ئەو لایەنەی کە گرێبەستی لەگەڵدا مۆرکراوە لە ئەنجامدانی ئەرکەکانیان قەدەغە کرد بێت یان بەربەستی بۆ دانابن.

پێنجەم:

١-سەرپێچی لە حوکمەکانی ماددەی (٨)هەشتەمی ئەم یاسایەدا کردبێت.

٢-سەرپێچی لە حوکمەکانی ئەو رێنماییانە یان لەو بەیاننامانە کردبێت کە بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەرچووبن.

ماددەی سێزدەم:

ئەگەر ئەو سەرپێچییەی لە حوکمەکانی هەردوو ماددەی (١١،١٢)ی ئەم یاسایە، تاوانێکی لێ بکەوێتەوە، سزاکەی بەپێی یاسایەکی تر قورستر بێت، ئەوە، لەوبارەدا دەقی یاسا قورسترەکەی بەسەردا دەسەپێنرێت.

ماددەی چواردەم:

ئەو سزایانەی کە دەقەکانیان لەم بەشەدا هاتوون مافی وەزارەت لە داواکردنی قەرەبوو لەسەر ئەو زیانانە پووچ ناکاتەوە کە لە ئەنجامی سەرپێچی یان پێشیل کردن کە لەم بەشەدا ئاماژەی پێدراوە.

ماددەی پازدەم:

یەکەم: شوفێر یان خاوەن ئەو ئۆتۆمبێلەی کە سەرپێچی لە کێشانەکانی سەنگە میحوەریەکان دەکات بە غەرامەیەکی دارایی سزا دەدرێت، بەم شێوەیەی خوارەوە.

١-لە هەر (١٠٠) سەد کیلۆ غرامی زیادە بار (٥٠٠٠) پێنج هەزار دینار غەرامە دەکرێ تا دەگاتە یەك تەن.

٢-لە هەر (١٠٠) سەد کیلۆ غرامی زیادە بار (١٠٠٠٠) دە هەزار دینار غەرامە دەکرێ تا چوار تەن.

٣-لە هەر بارێکی زیادە (١٥٠٠٠) پازدە هەزار دینار لە هەر (١٠٠) سەد کیلۆ غرام غەرامە دەکرێت ئەگەر بارە زیادەکەی لە چوار تەن زیاتر بێت تا دەگاتە هەشت تەن لەو بارە زیادەیە.

دووەم: ئەو ئۆتۆمبێلەی سەرپێچی لە کێشانی قورساییە میحوەریەکان دەکات دەستی بەسەردا دەگیرێت تا ئەو کاتەی بارە زیادەکەی بەتاڵ دەکرێت و بۆ دەرەوەی وێستگەی کێشانەکە لەسەر مەسرەفی سەرپێچیکارەکە دەگوازرێتەوەئەگەر بارەکەی لەو سنوورە بترازێت کە لە بەندی سێیەمی برگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیەی سەرەوەدا هاتووە.

سێیەم: کرێی زەویانە بە بڕی (٢٠٠٠٠) بیست هەزار دینار لەهەر شەوێ وەردەگیردرێت کە ئۆتۆمبێلەکە بەدەست بەسەردا گیراوی لە گۆڕەپانی دەست بەسەردا گرتنەکەدا دەمێنێتەوە و، ئەوەش لە رۆژی سەرپێچ کردنەکەوەیە.

ماددەی شازدەم:

یەکەم: کارمەندانی هاتوچۆ، ئەوانەیان کە تەرخان کراون بۆ ئیشکردن لە وێستگەی کێشانەکە، دەسەلاتی سەپاندنی غەرامە و دەست بەسەرداگرتنی ئۆتۆمبێلی زیادە باریان پێدەدرێت بەپێی حوکمەکانی ماددەی (١٥)ی ئەم یاسایە و، بڕیارەکانیشیان لەم رووەوە بنبڕ دەبێت.

دووەم: پشت بەستن بە خوێندنەوەی پێرەوری کێش بەلگەی سەلماندنە بۆ مەبەستی سزادانی سەرپێچیکار.

سێیەم: لە حالەتێکدا ئەگەر ئەو غەرامەیەی لە ماددەی (١٥)ی ئەم یاسایەدا دەقەکەی هاتووە، لە ماوەی (١٥) رۆژدا لە رۆژی سەرپێچیەکەوە نەدرێت، ئەوا شوفێر یان خاوەنی ئۆتۆمبێلە سەرپێچیکەرەکە بەبەند کردن بۆ ماوەیەك سزا دەدرێت کە لە (١) مانگ کەمتر نەبێ و، لە (٣) مانگیش زیاتر نەبێت.

چوارەم: شوفێری ئوتومبیلەکە یان خاوەنەکەی کە لە کرداری کێشانەکە خۆی بدزێتەوە، بە غەرامەیەك سزا دەدرێت لە (٢٥٠,٠٠٠) دووسەدو پەنجا هەزار دینار کەمتر نەبێ و لە

(٤٠٠,٠٠٠) چوارسەد هەزار دیناریش زیاتر نەبێت، لەگەڵ لانەدان لە حوکمەکانی بەندی یەکەم لە ماددەی (١٥)ی ئەم یاسایە.

ماددەی حەڤدەم:

ئەگەر سەلما کە یەکێك لە ئەندامانی لیژنەی سەرپەشتیکردنی وەگەر خستنی وێستگەکانی کێشانی ئۆتومبیلەکان کە لە بڕگە (٢)ی ماددەی نۆیەمی ئەم یاسایەدا هاتووە دەستکاریی کێشی لۆریە بارهەڵگرەکانی کردبێت، ئەوە بە پێی ماددەی (٣٠٧) لە یاسای سزا ژمارە (١١١)ی ساڵی ١٩٦٩ سزا دەدرێت.

ماددەی هەژدەم:

یەکەم: ئەو لایەنەی کە دەسەڵاتی دەست بەسەرداگرتنی ئۆتومبیلەکەی پێ سپێدراوە، هیچ بەرپرسیاریەکی ناکەوێتە سەر لەو زیانانەی کە تووشی شت ومەکە بارکراوەکە دەبن کە لەوانەیە خراپ بن.

دووەم: حوکمەکانی یاسای دەستکاریکردنی ئۆتومبیلە دەست بەسەردا گیراو و جێهێڵراوەکانی ژمارە (٨)ی ساڵی ١٩٨٧ بەسەر ئەو ئۆتومبیلە سەرپێچی کارانەدا دەسەپێنرێت کە لە گۆڕەپانی وێستگەکانی کێشاندا جێهێڵدراون.

سێیەم: ئەو شت ومەکانەی کە لە کێشی بڕیاردراو زیادەن و سەرپێچیکارەکان بە جێیاندەهێڵن، وەزارەت بە زیادکردنی ئاشکرا بە پێی یاسا کارپێکراوەکان دەیانفرۆشێت

چوارەم: پارەی فرۆشتن کە دەقەکەی لە بەندی (سێیەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە لەگەڵ ئەو غەرامانەی کە دەقەکانیان لەم یاسایەدا هاتوون بە داهات بۆ وەزارەت تۆمار دەکرێن.

پێنجەم: دەستکەوتی ئەو ڕێژەیەی کە دەقەکەی لە بەندی (چوارەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە، بەم شێوەیەی خوارەوە دابەش دەکرێت:

١- (٧٥٪) حەفتا و پێنج لەسەدی دەخرێتە حساباتی وەزارەتەکەوە و بۆ پاراستنی ڕێگاکان تەرخان دەکرێت.

٣-(٢٥٪) بیست و پێنج لەسەدی وەك دەستخۆشانەو هانەدان بە کارمەندانی وێستگەکانی کێشان و کارمەندانی وەزارەتەکە دەدرێت.

شەشەم: وەزیری ئاوەدانکردنەوە و نیشتەجێکردن، بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزیری ناوخۆ ڕێنمایی هاندان (الحوافز) دەردەچوێنن کە دەقەکەی لە بڕگە (٢)ی بەندی (پێنجەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە، کە بنەماکانی دابەشکردن ودیارکردنی ئەوانەی کە دەیانگرێتەوەو، حاڵەتەکانی بێبەشبوانیشی تێدا هەیە.

بەشی حەوتەم
حوکمگەلی گشتی و کۆتاییەکان

ماددەی نۆزدەم:

یەکەم: وەزارەت پارەی تێچووی دامەزراندنی ئەو ئاوبارەو پردو دامەزراوانەی کە خۆی ئەنجامی داون لە سوودمەندەکان وەری دەگرێتەوە لەسەر داوای خۆیان لە رێگای تایبەتییەکان ئەگەر دامەزراوەکە لەسەر داوای خۆیان بوو..

دووەم: یەکەی کارگێڕی پارەی تێچووی لابردنی لەو دەستدرێژییەی کە لەسەر قەدەغەکراوەکانی رێگا گشتیەکان کراوە بەپێی ئەو لیستانە وەردەگرێتەوە کە بە پێی یاسای وەرگرتنەوەی قەرزی حکومەت ژمارە (٥٦)ی ساڵی ١٩٧٧ و هەموار کراوەکانی ئامادەکراوە.

ماددەی بیست:

پێویستە لەسەر وەزارەت و ئەو بەڵێندەر یان کۆمپانیانەی کە نوێنەرایەتی دەکەن بەردەوامبوونی رۆیشتنی ئاوو رووبارو جۆگەو خویدەڵێن دابین بکەن کە دەکەونە رێگای پرۆژەگەلی رێگە گشتیەکان و پردەکانەوە، هەروەها رێگای جێگرەوەش بۆ ئەو رێگایانە دابین بکات کە هەن و دەکەونە رێگای پرۆژە تازەکانیان لە قۆناغەکانی جێبەجێکردنی پرۆژەکاندا.

ماددەی بیست و یەك:

کارمەندانی وەزارەت بۆیان هەیە جگە لە خانووەکانی نیشتەجێبوون و بینایەکان بچنە ناو عیقارە تایبەتەکانەوە بۆ ئەوەی ئیش و کاری رووپێوکردن ئامادە بکەن، ئەمەش لەدوای ئاگادارکردنەوەی خاوەنەکەی و دیارکردنی رەوتی رێگا گشتییەکان و پردەکان بەمەبەستی جێبەجێ کردنی پرۆژەکانیان دێت.

ماددەی بیست و دوو:

یەکەم: تەنها ئیشی وەزارەت جێبەجێ کردنی رێگا خێرا و سەرەکی و لاوەکی و یەکتربڕ و ئەو تونێلانەیە کە دەکەونە دەرەوەی سنووری شارەوانییەکان و جێبەجێ کردنی پردەکانیش

دووەم: فەرمانگەکانی دیکەی دەوڵەت یان هاووڵاتیان بۆیان هەیە رێگا خۆجێییەکان یان رێگای گوندەکان یان رێگاکانی گەشت و گوزار یان تایبەتەکان و پەڕینەوەکان، بە رەزامەندی و سەرپەرشتی وەزارەت جێبەجێ بکەن، بە مەرجێ دیارکردنی قەدەغەکراوەکانی ئەم رێگایانە، تەنیاو تەنیا، ئیشی وەزارەتەکە بێت.

ماددەی بیست و سێ:

یەکەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتیی هاتوچۆ، بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتەکەدا، دووریەکانی (ابعاد) ئۆتۆمبیلە جۆربەجۆرەکان دیار دەکات، هەروەها تیژترین خێرایی و کەمترینیان لەسەر ڕێگا گشتیەکان بە پێی جۆری هەر ڕێگەیەك، بە بەیاننامەیەك دیار دەکات و، لە ڕۆژنامەی فەرمیدا بڵاودەکرێتەوە.

دووەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتیی هاتوچۆ، بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتەکەدا، بە بەیاننامەیەك ڕێساکانی بەکارهێنانی ڕێگا خێراکان دیار دەکات و، لە ڕۆژنامەی فەرمیی (وەقایعی کوردستان) دا بڵاودەکرێتەوە.

ماددەی بیست و چوار:

کار، بەو بەیاننامانەی کە لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی هاتوچۆوە دەردەچوێندرێن بەدەوام دەبێت، کە هاودژ نەبن بە حوکمەکانی ئەم یاسایە، تا ئەو کاتەی شوێن گرەوەیەکی بۆ دەردەچێت یان پووچەڵی دەکاتەوە.

ماددەی بیست و پێنج:

وەزیری ئاوەدانکردنەوەو نیشتەجێ کردن بە هەماهەنگی لەگەڵ هەردوو وەزارەتی، ناوخۆ و دارایی و ئابووری، بۆیان هەیە ڕێنمایی بۆ ئاسان بۆ جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربچوێنن.

ماددەی بیست و شەش:

کار بە هیچ دەقێك ناکرێت پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە بێت.

ماددەی بیست و حەوت:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمیی (وەقایعی کوردستان)ەوە، جێبەجێ دەکرێت.

د. ارسلان بایز اسماعیل

سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

هۆكاره پێویستەكان

بەمەبەستی دیاركردنی بەرپرسیارێتی وەزارەت لەسەرپەرشتیی جێبەجێكردنی ڕێگا گشتیەكان لە دەرەوەی سنووری شارەوانییەكان و، لە پێناوی ئەوەشدا كە پڕۆژەكانی پردو یەكتر بڕەكان یاساكە بیگرێتەوە و بۆ قەدەغەكردنی دەست درێژی كردنە سەر ڕێگا گشتییەكان و ڕێگا خێراكان و قەدەغە كراوەكانیان و، هەروەها لە پێناو دیاركردنی قورساییە میحوەریەكانی ئوتومبیلەكان كە ئەم ڕێگایانە بەكاردەهێنن و، بۆ یەكخستنی ڕێكارەكانی بە مۆڵەتكردن و، ڕێكخستنی بەكارهێنانی قەدەغەكراوەكانی ڕێگا گشتیەكان و ڕێگای هاتوچۆ خێراكان، وە لەبەر ئەو گۆڕانكاریەش كە لە پەیكەری ئەو فەرمانگانەدا پەیدا بووە كە ڕێگا گشتیەكان جێبەجێی دەكەن و، لە بۆ یەكخستنی ڕێسا یاساییە پێوەندیدارەكانیش، ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

تێبینی: ئەم یاسایە بەبڕیاری ژمارە(١٢)ی ساڵی ٢٠١٢ لەلایەن سەرۆكی هەرێمی كوردستانەوە دەرچوێنرا.